

TASAM - ÇİN ÇALIŞMA GRUBU TOPLANTISI - 1

TASAM - ÇİN ÇALIŞMA GRUBU TOPLANTISI - 1

Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğunun teklifi ile oluşturulan TASAM - Çin Çalışma Grubu Toplantılarının ilki, Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi TASAM ve Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu delegasyonunun katılımıyla 10 Mart 2020 Salı günü, CVK Park Bosphorus Otelinde gerçekleştirilmiştir.

Toplantıya, Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğunu temsilen Başkonsolos Vekili Chen SU, Başkonsolosluk Sözcüsü ve Basın ve Politika Bölümü Direktörü Yang YUN ile Basın ve Politika işleriyle ilgilenen Konsolos Yardımcısı Hu YUZHE katılmış, TASAM heyetinde ise Başkan Süleyman ŞENSOY, Başkan Danışmanı Prof. Dr. Sedat AYBAR, İş Geliştirme Direktörü Oğuz ŞEN ve Proje Yöneticisi - Uzman Yardımcısı Ahmet YILDIZ yer almıştır.

Başkonsolos Vekili Chen SU, Wuhan şehrinde ortaya çıkarak dünyanın geneline hızla yayılan COVID-19 virüsüyle alakalı Çin'in hangi aşamaları atlattığı hakkında bilgiler vererek sözlerine başlamış, ardından bu virüse karşı en üst düzeyde mücadele ederek en az hasar almış şekilde virüsü kontrol altına almaya çalıştıklarından bahsetmiştir. Ayrıca Çin'in virüs ile mücadelede aşının geliştirilmesi konusunda çalışmalar yürüttüğünü ve söz konusu aşının test aşamasına geldiğini vurgulamıştır.

TASAM Başkanı Süleyman ŞENSOY, dünyanın uzun yıllara dayanan konvansiyonel birikiminin geride kalacağını altını çizerek, ortaya çıkan virüsün Çin için değerli bir öğrenme olduğunu ifade etmiştir. Çin'in ardından, virüsten en çok etkilenen ülkeler arasında bulunan İran'da ise Batı dünyası tarafından uzun yıllar boyunca gerçekleştirilen ambargolardan ötürü altyapısının virüs karşısında yetersiz kalacağını belirtmiştir.

Başkonsolos Vekili SU, Türkiye-Çin arasında ikili ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi adına gayret edildiğini belirtmiştir. Virüsün kaynağının hâlâ belli olmadığını, sadece ilk vakanın Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıktığını ifade etmiştir. Virüsün herhangi bir başka ülkede görülmesi ihtimali üzerinde de durarak virüsün ilk olarak görüldüğü ülkeyi değil ana kaynağının araştırılması gerektiğini vurgulamıştır.

Başkan ŞENSOY, insan ırkının büyük risk altında olduğunu ve şu an konvansiyonel olan her şeyin risk altında olduğunu belirterek sistemde biriken bu risklerin uluslararası çapta ortaya çıkan sarsıcı sebeplere indirgenmeye çalışıldığını ifade etmiştir.

中华人民共和国驻伊斯坦布尔总领事馆
CONSULATE-GENERAL OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN ISTANBUL TURKEY
istanbul.chineseconsulate.org

TASAM
TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES
www.tasam.org

TASAM - ÇİN ÇALIŞMA GRUBU TOPLANTISI - 1

Başkan ŞENSOY Türkiye'nin Doğu ve Batı arasında güvenlik regülatörü bir ülke olduğunun altını çizerek, ortaya çıkan sorunların kendi alanlarında çözülmesi gerektiğini, devam eden işbirliği alanlarının etkilenmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Kasım 2019'da "Çin'in 70 Yıllık Gelişimi ve İnsanlık için Ortak Geleceği olan bir Toplumun İnşası" Forumu kapsamında davetli olarak Çin'e gittiğini belirten Başkan ŞENSOY, imzalanan çok taraflı işbirliği protokolüne taraf olmaktan ve Başkan Xi Jinping'le görüşme fırsatı sağlanmasından duyduğu memnuniyeti tekrarlamıştır. Ayrıca samimi bir eleştiri olarak tüm ağırlamaların, misafir edilen otelin ve diğer prosedürlerin mükemmel olduğunu belirtmiş, fakat karşılığında insan yerine sistemin olduğundan yakınmıştır. Dolayısıyla daha fazla insan ilişkilerine önem vermenin altını çizmiştir.

Başkonsolos Vekili SU, Çin hükümetinin her zaman sıcak bir şekilde elini uzattığını fakat Türkiye'nin bazen çekimser kaldığını belirterek meselenin de burada yoğunlaştığını dile getirmiştir. Uluslararası arenada ortaya çıkan, Türkiye'nin DAİŞ'e yardım ettiğine dair haberlere Çin'in itibar etmediğini, bunu kabul etmediğini belirtmiştir.

Buna karşılık TASAM Başkan Danışmanı Prof. Dr. Sedat AYBAR, Türkiye-Rusya arasında olduğu gibi Türkiye Çin arasında da dostluk ve iyiliği istemeyen bazı lobilerin olabileceğine dikkat çekmiştir.

Başkan ŞENSOY, dünyanın çok bilinmeyenli denklemlere sahip olduğunu ve öngörülmezliklerin her geçen gün çoğaldığını belirtmiştir. Türkiye'nin her gittiği coğrafyada oyun kurucu olduğunu, Libya ve Katar gibi bölgesel sorunların olduğu yerlerde, gittiği aşamadan itibaren çözüm ve etki odaklı çalışmalar sürdürdüğünü ifade eden Başkan ŞENSOY, Türkiye ve Çin arasında ise yeni bir hikâye ve yeni bir kaldırıcının olması gerektiğini belirtmiştir. Türkiye-Çin ilişkilerinde caydırıcı noktanın ticaret açığı olduğunu vurgulamış, mevcut ilişkilerin yetersiz kaldığının altını çizmiştir. Başkan ŞENSOY sözlerine, dünyada genel olarak Çin'in büyümesinin korku yarattığını söyleyerek devam etmiş ve Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel MACRON'un Paris ve Moskova'nın birleşmesi gerektiğini söylediğinden bahsetmiştir.

TASAM Başkan Danışmanı Prof. Dr. Sedat AYBAR, Uygur meselesi gibi Türkiye-Çin ilişkilerini zehirleyen stratejilerin kullanıldığını ve Batı destekli medyanın bu haberleri sürekli manipüle ederek yayımladığını vurgulamıştır.

TASAM - ÇİN ÇALIŞMA GRUBU TOPLANTISI - 1

İki ülke arasındaki ilişkilerin daha da derinleşmesi gerektiğini, ileri seviyedeki ilişkilerde Uygur meselesinin göz ardı edilmemesi ve insan hakları bağlamında ele alınması gerektiğini belirten ŞENSOY, Türkiye'nin devlet geleneğinde ayrılıkçı hareketleri desteleme geçmişi olmadığından bahsederek Uygur Bölgesi'nin "Çin'in Filistin'i" gibi algılanmaması için birlikte çalışmanın altını çizmiştir.

Ayrıca Uygur Türkleriyle alakalı gerçekleştirilen konsolosluk önündeki protestolarda açılan Uygur bayraklarıyla ilgili rahatsızlıklarını dile getiren Başkonsolos Vekili SU, endişelerinin, açılan bayraklarda Çin bayrağının bulunmaması olduğunu iletmıştır. Türkiye'nin uzun süredir mücadele ettiği PKK ile ilgili örnek vererek Çin'de açılacak olan PKK bayraklarına izin vermediklerini söylemiş, protestolarda bile Türkiye ve Çin bayraklarının bir arada olması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Ayrıca geçmişte iki kişinin konsolosluk duvarını aşip Çin bayrağına zarar verilmesi olayında Türk polislerinin müdahalede bulunmamasından yakınan Başkonsolos Vekili SU, iki ülke arasındaki dostluk ve olayların büyümemesi adına sorunların yatıştırıldığını dile getirmiştir. Bunun yanı sıra PKK üyelerini Çin'e almadıklarını belirterek Uygur bölgesi destekçilerinin (çok az sayıda isim hariç) Türkiye'de bulunmasını yine iki ülke arasındaki dostluk için sorun etmediklerini söylemiştir.

Çin'de önceki yıllardaki gibi ucuz değil, kaliteli ve teknolojik mallar üretildiğini vurgulayarak iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişim sürecinde sadece ticarete odaklanılmaması gerektiğine dikkat çeken Başkonsolos Vekili SU, ICBC (Industrial and Commercial Bank of China) adlı Çin'in öncü bankasının Türkiye'de şube açması için gereken 300 milyon doları rezerv olarak verdiği ve bu rezervin TL'ye çevrildiğini söylemiştir. Yaşanan döviz sorunları sonrasında % 30 değer kaybının yaşandığını dile getirmiş fakat Çin Başkonsolosluğu olarak yine de devam kararı tavsiyesinde bulduklarını belirtmiştir. Diğer bir örnek olarak Huawei markasının beş araştırma merkezinden birinin Türkiye'de açıldığını da dile getirmiştir.

Başkonsolos Vekili SU, Çin'in dış ticaret hacminin 4 trilyon dolar olduğunu belirterek Türkiye ve Çin arasındaki 20 milyar dolarlık ticaret dengesizliği konusunda ise sorun yaşanmaması adına, bu farkın hızlı bir şekilde kapatılabileceğini ifade etmiştir. Vekil SU, Çin'in "Kuşak ve Yol" projesinde yatırım yapılması için ayrılan 3,1 trilyon dolarının olduğu ve hangi ülkelere yatırım yapılacağı kararının verileceğinin de üzerinde durmuştur. Türkiye ve Çin arasındaki turizm alanında bir milyon kişi sayısına ulaşmanın mümkün olduğunu ve THY'nin Çin'den Türkiye'ye doğrudan uçuşları artırması gibi somut adımlarla kapasite inşalarının yapılması gerektiğinin altını çizmiştir.

TASAM - ÇİN ÇALIŞMA GRUBU TOPLANTISI - 1

İki ülke arasındaki mevcut potansiyele dikkat çeken Başkan ŞENSOY, ticaret dengesi ve Uygur meselesi gibi sorunların bu ilişkiye zarar vermemesi gerektiğini belirterek TASAM ve Çin Başkonsolosluğu işbirliğinde ekonomi odaklı beraber çalışılabileceğine dikkat çekmiştir. Ayrıca iki ülke arasındaki işbirliğinin, kapasitenin çok altında olduğunu vurgulamıştır. TASAM olarak Asya bölgesini çalışırken ilk yıllarda çok zorlandıklarını belirten Başkan ŞENSOY, bu süreçte “Avrupa Birliği’ne alternatif mi aranıyor?” gibi sorularla karşı karşıya kaldıklarını dile getirmiştir. Buna benzer sorunların, Afrika ve Latin Amerika çalışmalarını başlattıklarında da ortaya çıktığını söylemiştir. Yeni işbirliklerinin kolay fakat kurumsal eşikleri aşmanın zor olduğunu altını çizmiştir. Almanya ve Fransa’nın taze acılara rağmen kader ortaklığı yaparak işbirliklerini artırdıkları, Türkiye ve Çin’in arasındaki açığı kapatacak potansiyelin olduğunu bir kez daha yinelemiştir. İkili ilişkiler kurulurken bakış açısının önemli olduğuna dikkat çeken Başkan ŞENSOY, ilişkilere yeni bakış açısı katılması gerektiğine ve yeni hikâyelerin ortaya çıkarılmasının önemine vurgu yaparak işbirliğinde eleştirel düşüncenin de hep var olması gerektiğinin altını çizmiştir.

Başkan ŞENSOY; Çin’in küresel etki potansiyeline sahip ‘Kuşak ve Yol’ inisiyatifinin, Türkiye ve çevresi için önemli yapısal perspektifler içerdiğini, gelinen noktada ticaret dengesizliği ve Sincan Uygur Özerk Bölgesi merkezli gelişmeler nedeni ile istenen sızramayı yapamayan ekonomik hedeflerin ikili ve çok taraflı analizi ve yeni radikal parametreler geliştirilmesi ile karşılıklı bağımlılığın gerçek potansiyelini ortaya çıkarabileceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda, toplantı sonunda TASAM tarafından Çin Başkonsolosluğunun kurumsal katkıları ile birinci etap olarak **“Türkiye - Çin | Yeni Paradigmalar; Ticaret, Turizm, Yatırım, Finans ve Teknoloji”** ana başlığı altında **ETKİ ANALİZLİ KARŞILAŞTIRMALI ARAŞTIRMA PROJESİ VE ÇOK TARAFLI ÇALIŞTAY** yapılması için görüş birliğine varılmıştır.

10 Mart 2020, İstanbul

中华人民共和国驻伊斯坦布尔总领事馆
CONSULATE-GENERAL OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN ISTANBUL TURKEY
istanbul.chineseconsulate.org

TASAM
TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES
www.tasam.org